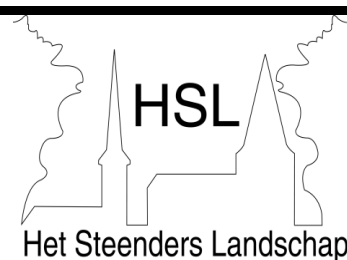

Nieuwsbrief

november 2020

www.hetsteenderslandschap.nl

info@hetsteenderslandschap.nl

De vereniging Het Steenders Landschap (HSL) is in juni 2004 opgericht met als doel het onderhouden en verbeteren van het landschap in het gebied van de voormalige gemeente Steenderen: Steenderen, Bronkhorst, Baak, Toldijk, Rha en Olburgen.

De vereniging heeft thans 217 leden.

Met deze Nieuwsbrief informeert het bestuur de leden periodiek over de activiteiten die door en namens HSL zijn en worden uitgevoerd.

Corona-perikelen

Helaas heeft de corona-pandemie ertoe geleid dat activiteiten die HSL - soms al sinds haar oprichting in 2004 - jaarlijks doet heeft moeten afgelasten:

- de *vrijwilligersavond* met BBQ - gepland op 17 juni j.l. - kon helaas niet doorgaan;
- de plaatsing van de tegel met de "duurzame ster" (zie in de Nieuwsbrief van februari 2020) op het marktplein in Steenderen was gepland op de Vrijwilligersavond; die plaatsing is tot een nader te bepalen moment uitgesteld;
- de *zomerwerkavond* op 15 juli j.l. is wel doorgegaan, met inachtneming van diverse corona-maatregelen; een verslagje en foto's van die avond vindt u op de website, via: <http://www.hetsteenderslandschap.nl/zomerwerkavond-15-juli-2020-werk-in-de-boomgaarden-en-in-het-plantenbos/>
- de jaarlijkse Algemene Leden Vergadering (ALV) is dit jaar niet in de Ieskeet gehouden, maar schriftelijk gehouden; zie op onze website, via: <http://www.hetsteenderslandschap.nl/schriftelijke-jaarvergadering-2020-afgesloten/>
- de eerste *werkdag* van het nieuwe seizoen op 7 november a.s. kan helaas niet doorgaan; ook de Landelijke Natuurwerkdag op dezelfde datum is afgelast;
- of de op 12 december geplande *werkdag* kan doorgaan beoordeelt het bestuur begin december: houd onze website in de gaten.

De populier bij het Bronkhorster veer

Zoals bij de meeste leden bekend zal zijn heeft onze Vereniging de grote populier die bij het veer staat gered van de ondergang.

In 2016 was de gemeente van plan de populier te kappen, omdat deze ernstig ziek zou zijn en gebreken vertoonde. Verzet vanuit HSL heeft er uiteindelijk toe geleid dat de boom mocht blijven staan. De gemeente voerde toen wel een zogenaamde "veteranensnoei" uit: extreem terugsnoeien van alle kleinere takken.

Omdat de peppel een risicovolle boom was heeft de gemeente jaarlijks een zogenaamde "*boom veiligheid controle (BVC)*" uitgevoerd. Onlangs kregen wij bericht van de gemeente Bronckhorst dat bij de BVC van eind 2019 wederom geen gebreken aan de populier zijn geconstateerd, en dat de conditie van de boom zó goed is dat een jaarlijkse BVC niet meer nodig is. Een driejaarlijkse controle volstaat volgens de gemeente. De peppel bij het veer wordt in het vervolg net zoals alle laanbomen driejaarlijks gecontroleerd door de gemeente. Dit betekent dat de Peppel "*gezond verklaard*" is. Het bestuur van HSL is natuurlijk met dat voorstel blij akkoord gegaan.

Dit bericht bewijst nog maar eens hoe goed onze actie voor behoud van de populier was! Terecht is deze bijzondere populier dan ook in het Bomenbeleidsplan van de gemeente Bronckhorst (nov. 2016) genoemd als voorbeeld van een "*markante boom*" :

Figuur 14: Dankzij de inzet van Steenderens Landschap is deze Markante boom behouden. Bij Markante bomen wordt extra geïnvesteerd in het maximaliseren van de levensduur, de behoudsinspanningen zijn groot. Bij deze bakenboom aan de IJssel is daarom specialistische veteranensnoei toegepast.

VANUIT DE HSL-WERKGROEPEN

Wergroep HoogStamLeu

[coördinator: Fonne Beuseker]

Deze werkgroep verzorgt sinds vele jaren het onderhoud van circa 260 hoogstambomen in de drie boomgaarden, die HSL in beheer heeft. Dat zijn:

- de boomgaard van Linzell aan de Molenkolkweg
- de boomgaard van Massink, achter de huizen aan de andere zijde van de Molenkolkweg
- de boomgaard van Addink aan de Wehmestraat hoek Paardestraat.

De HoogStamLeu doen leuk en noodzakelijk snoeiwerk, want: "snoeien doet groeien", en dat moet goed begeleid worden. De HoogStamLeu snoeien in het winterseizoen wat loopt van half november tot eind februari, op zaterdag en soms ook op een doordeweekse dag.

- De Leu zoeken versterking met nieuwe hoogstamsnoeiers!
Wie komend jaar wil meewerken met deze Leu meldt zich aan bij de coördinator of via info@hetsteenderslandschap.nl

Deze zomer hebben de HoogStamLeu in de drie boomgaarden de zomersnoei gedaan; daarna hebben andere HSL-leden op de zomerwerkavond (15 juli) alle gesnoeide takken geraapt, versjouwd en opgeruimd.

Cor Hofs van de HoogStamLeu heeft samen met de pomoloog Hennie Rossel en collega-pomologen diverse fruitbomen gedetermineerd en in kaart gebracht, met name die in de boomgaard van Massink. De resultaten kan eenieder bewonderen: Cor Hofs heeft hier veel werk van gemaakt en voor alle bomen een naamlabell geschreven en deze opgehangen.

Werkgroep Steenuilen

[coördinator: Philip van Dijk]

Vanaf begin mei zijn we een aantal keren op pad geweest. In eerste instantie om na te gaan welke van de nestkasten bezet waren en daarna om het resultaat van het broedsel te zien. Na het broedseizoen is de balans opgemaakt: meer dan 180 jonge steenuiltjes zijn dit jaar gewogen, opgemeten en door Marc Lieverdink geringd. Behalve de pullen (jonge uiltjes) heeft Marc ook 7 'nieuwe' uilen geringd die de weg naar onze nestkasten hadden gevonden.

Vanwege het coronavirus moest een aantal werkgroepleden afhaken, reden waarom niet alle 140 geplaatste kasten konden worden gecontroleerd. "De uilen redden zich ook best een jaar zonder onze hulp". Desondanks zijn er dit jaar meer uiltjes geringd dan vorig jaar; toen waren het er zo'n 150. Helaas hebben we ook dit jaar nestkasten aangetroffen die, ondanks de beveiliging, leeggeroofd zijn door marters of andere rovers. Die hebben 't niet alleen voorzien op de eieren maar ook als de jongen uitvliegen zijn ze kwetsbaar. Het is in die periode belangrijk om onder het nest wat oude dakpannen, takken, een pallet neer te leggen waar de jonkies onder weg kunnen kruipen. Ook is het verstandig om drinkbakken op het erf te voorzien van ondiepe plekken, gaas of jute, zodat de jonge uiltjes er weer uit kunnen klimmen. En: bind de kat een belletje om. Gelukkig zijn nagenoeg alle kasteigenaren zo betrokken bij het wel en wee van 'hun' uiltjes dat we deze hulpmiddelen ook vaak onder de kast aantreffen.

Jammer genoeg zijn er wel enkele 'terugmeldingen' ontvangen, dat betekent dat een dood steenuiltje is gevonden. Als het diertje is geringd, kan dat online bij GRIEL Vogeltrekstation Nederland worden gemeld. Vindplaats, datum en ringnummer kunnen

ook worden doorgegeven aan een van de werkgroepleden. Als de doodsoorzaak niet bekend is, kan het uiltje door ons worden onderzocht. De werkgroepleden kijken alweer uit naar komend seizoen. Laten we hopen dat volgend seizoen de corona-situatie weer enigszins genormaliseerd is, zodat we dan wel met iedereen weer langs alle kasten kunnen gaan.

Werkgroep Plantenbos

[coördinator: Lucas Kalkers]

N.B. Zie ook het zeer recente nieuws over de toekomst van het Plantenbos verderop in deze Nieuwsbrief, onder 'Bestuur'.

Sinds najaar 2019 heeft HSL een nieuwe werkgroep: de werkgroep Plantenbos. Deze werkgroep heeft zich ten doel gesteld om voorstellen te maken om het Plantenbos te revitaliseren, en om er een aantal functies in te creëren die horen in een dorpsbos, zoals bijvoorbeeld kinderspeelplekken en een rolstoeltoegankelijk wandelpad.

De werkgroep heeft hiervoor een voorstel gemaakt. Het voornemen was om over het plan in overleg te gaan met andere Steenderense Verenigingen om samen een zo breed mogelijk draagvlak te krijgen voor de aanpak en invulling van dit dorpsbos. Ook een overlegavond met belangstellende gebruikers van het bos staat in de planning.

Helaas moest de werkgroep vanwege de corona-maatregelen deze activiteiten opschorten; thans valt nog niet te voorzien wanneer dit weer kan starten.

Werkgroep Akkerranden

[coördinator Frank van Heijst]

Deze werkgroep is medio 2018 gestart met als doel zoveel mogelijk akkerranden ingezaaid te krijgen met akkerbloemen. Daarvan profiteren o.a. insecten, vogels en patrijzen. In 2019 hebben wij als HSL ervoor gezorgd dat iedereen kon genieten van circa 12.600 m² bloeiende akkerranden; in 2020 was dat 27.270 m². Bij enkele akkerranden is een bord geplaatst met uitleg.

In het komende groeiseizoen wil de werkgroep weer zorgen voor bloeiende akkerranden in ons landschap.

- **Wie als lid van de werkgroep wil meedenken en mee-werken aan de voorbereidingen meldt zich met een email bij de coördinator, via info@hetsteenderslandschap.nl**

Werkgroep Patrijzen

[coördinator René van Eijden]

Ook het afgelopen jaar zijn in en om Steenderen weer de patrijzen geteld. Maar het afgelopen broedseizoen was minder succesvol dan het jaar ervoor. Althans er zijn minder zogenaamde 'territoria' waargenomen: afgelopen seizoen 7 tegen vorig jaar 14. Het is de vraag of er daadwerkelijk minder patrijzen een gezin hebben groot gebracht.

Er zijn wel diverse keren koppels patrijzen gezien. Soms vrijgezelle jongeren maar ook gezinnen met kuikens. Het afgelopen voorjaar was nat en koud dan laten patrijzen zich minder makkelijk tellen. De kans, zelfs met de geluidsapparatuur waarmee wij tellen, om patrijzen te zien is niet heel groot. De kans wordt veel groter door heel veel in het gebied te zijn. Daarom is besloten om de ogen en de oren van de inwoners van een gebied te gaan gebruiken bij de telling. We gaan komend voorjaar in de telgebieden huis aan huis een folder verspreiden waarin we

aangeven dat we patrijzen tellen en vragen de bewoners met ons mee te doen. Als zij een patrijs zien kunnen ze dat ons doorgeven en dan kunnen we deze registreren. Daarnaast kunnen we de aanleg van de patrijzenstroken (de bloeiende akkerranden) nog beter afstemmen op het vóórkomen van en op de wensen van de patrijs. Belangrijk punt daarbij is rekening houden met het grootste gevaar voor de patrijs: opgegeten worden (predatie). We kunnen onze stroken robuuster te maken en aanleggen in combinatie met bijvoorbeeld heggen.

De werkgroep gaat door; we hopen volgend jaar de stijgende lijn weer te pakken.

- Wil je ook lid worden van de werkgroep Patrijzen(tellers), meld je dan met een email aan bij de coördinator, via info@hetsteenderslandschap.nl

Een nieuwe werkgroep?

Onze HSL-leden Rennie en Ab van der Meer hebben afgelopen voorjaar samen aan weidevogelbescherming gedaan: nesten opsporen en markeren, zodat de boer die bij het werk in de wei kan sparen; en natuurlijk daarover met de boeren overleggen. Als bijlage bij deze Nieuwsbrief treft u hun *verslag* van dit vrijwilligerswerk in het voorjaar van 2020 aan.

Wellicht zijn er meer boeren en vrijwilligers die - zeker na het lezen van het verslag - zin hebben om ook aan weidevogelbescherming te gaan doen. Ab en Rennie zouden het werkgroepje graag stapje voor stapje uit willen breiden met vrijwilligers en boeren. Geleidelijk groeien, om er voor te zorgen dat er een goede balans is tussen het aantal boeren en vrijwilligers.

Veel informatie over het hoe en waarom van dit werk is te vinden op de website van de Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) via: <https://landschapsbeheergelderland.nl/boerenlandvogels-in-gelderland/>

- Wil je lid worden van een nieuwe **werkgroep Weidevogelbeheer**, meld je dan met een email aan bij de coördinator, via info@hetsteenderslandschap.nl

Bestuur

Het Bestuur organiseert de activiteiten van de vereniging en ontwikkelt daarnaast initiatieven om het landschap rondom Steenderen te verbeteren. Het Bestuur overlegt onder andere met de gemeente Bronckhorst - bv. in het kader van het project Dorp en Rand - en met Staatsbosbeheer.

Omdat vanwege de corona-pandemie het organiseren van een veilige jaarlijkse Algemene LedenVergadering (ALV) niet mogelijk was heeft het Bestuur een "schriftelijke ALV" gehouden; zie daarvoor op onze website via:

<http://www.hetsteenderslandschap.nl/schriftelijke-jaarvergadering-2020-afgesloten/>

Nu deze "schriftelijke ALV" met instemming van de leden is afgerond, is Rob Krassenberg gestopt met zijn bestuurswerk voor HSL. Toegetreten tot het bestuur is Martin Nieuwenhuis.

In de zomer heeft het Bestuur overleg gevoerd met wethouder Buunk en ambtenaren van de gemeente Bronckhorst over **de toekomst van het Plantenbos**.

Tot ons grote genoegen heeft het College van B&W van Bronckhorst op 27 oktober j.l. *besloten* om dit Steenderse Dorpsbos aan te kopen van Staatsbosbeheer, en om het huidige beheer met 't Onderholt en HSL te continueren.

Daarmee is de toekomst van het Plantenbos als openbaar dorpsbos veilig gesteld.

B&W besloot ook om na deze aankoop op zoek te gaan naar een koper die het bos wil overnemen

onder de *voorwaarden* van de gemeente, zoals: versterken biodiversiteit en borgen van de recreatieve en openbare functie van het bos. Over die voorwaarden is het HSL-bestuur in gesprek met de gemeente.

In de gemeenteraadsvergadering van 26 november a.s. vraagt B&W aan de Raad om de benodigde financiën voor de aankoop van het bos.

Noteer deze data alvast in uw agenda:

De komende werk- en andere verenigingsdagen, *alle natuurlijk ONDER VOORBEHOUD i.v.m. de corona-ontwikkelingen*, zijn gepland op:

- zaterdag 12 december 2020 werkdag van 08.45 tot 13.00 uur;
- zaterdag 9 januari 2021 werkdag;
- zaterdag 6 februari 2021 werkdag;
- zaterdag 13 maart 2021 werkdag;
- zaterdag 17 april 2021 akkerranden zaaien;
- woensdag 16 juni 2021 Vrijwilligersavond + BBQ;
- Woensdag 14 juli 2021 zomerwerkavond.

Wij hopen u bij één of meerdere werkdagen te mogen begroeten.

➤ **Ook HSL-leden die tot nu toe niet aan de werkdagen meededen worden van harte uitgenodigd om dat eens 'n keer te komen proberen.**

Meer informatie?

Natuur- en Landschapsvereniging 'Het Steenders Landschap'.

Secretaris: Frank van Heijst; email: info@hetsteenderslandschap.nl;

www.hetsteenderslandschap.nl

Samenstelling Nieuwsbrief: Frank van Heijst

Weidevogelbescherming Steenderen voorjaar 2020

Voorjaar 2020 zijn wij, Ab en Rennie van der Meer, gestart met weidevogelbescherming rondom Steenderen. Wij worden hierin ondersteund door Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG). Daar kunnen we terecht voor informatie, advies en nestbeschermingsmaterialen.

We pakken het als volgt aan. Eerst kijken we in het vroege voorjaar waar rondom Steenderen de weidevogels zitten. Vervolgens benaderen we de eigenaren/boeren van het bouwland of weiland waar we de weidevogels hebben gezien. Meestal zijn dat kieviten. In overleg met de boer maken we dan een plan en zorgen er voor dat de aanpak past in zijn of haar bedrijfsvoering. Tot nu toe zijn alle boeren die we benaderd hebben enthousiast om de weidevogels te beschermen.

We zoeken de nesten op en registreren de GPS coördinaten van de vindplaatsen. Soms markeren we de nesten met stokjes; maar dat doen we zo laat mogelijk, kort voor aanvang van de werkzaamheden van de boer of de loonwerker, omdat de stokjes de aandacht kunnen trekken van 'predatoren'¹, zoals de vos en de kraai. Tot nu toe hebben wij nog geen predatie als gevolg van het markeren met stokjes waargenomen. We laten de boer weten waar de nesten liggen.

De boer meldt ons wanneer er een bewerking op zijn of haar land gaat plaatsvinden. Wij helpen dan de nesten zo goed mogelijk te beschermen tijdens de werkzaamheden.

Bij bemesten, ploegen, eggen, zaaien e.d. zetten we een stokje voor en na het nest zodat de boer of de loonwerker eromheen kan werken. Is het niet mogelijk om eromheen te werken en kunnen we erbij zijn, dan verplaatsen we het nest tijdens de werkzaamheden; dat gaat wat later in het seizoen, als de vogel vast zit te broeden vaak goed.

Bij mest injecteren met sleepslang zetten we een 'helm' over het nest, zodat de slang over de helm rolt en het nest niet beschadigt.

We hebben nestbeschermers die we over het nest kunnen zetten tijdens beweiding. Sommige koeien zijn erg nieuwsgierig en gaan juist aan zo'n beschermer trekken. We kijken altijd even of het werkt of niet.

We monitoren de nesten, kijken of de eieren uitkomen en proberen ook te zien of de kuikens het goed doen. Dat laatste is erg lastig. Soms zie je de kuikens een paar dagen en daarna zijn ze verdwenen samen met de ouders. Je weet dan niet of de kuikens het overleefd hebben. Gaat het mis met het legsel dan proberen we de oorzaak vast te stellen om ervan te leren. Alle gegevens worden vastgelegd met de zogenaamde Boerenlandvogelmonitor van de Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG).

¹ predator (of natuurlijke vijand) is een dier dat zijn prooi actief bejaagt om deze te doden, wat predatie wordt genoemd. Bij dieren wordt meestal van roofdier gesproken.

Twee gebieden rond Steenderen vermelden we graag even speciaal omdat het daar heel goed gaat. Het betreft een bouwland aan de Leemstraat en een aangrenzend weiland aan de Hardsteestraat dat wordt begraasd door koeien. Op beide percelen broeden kieviten, met name op het bouwland. Het merendeel van de nesten op het weiland is uitgekomen ondanks de beweiding. Door goede samenwerking met boer en loonwerker hebben we veel nesten kunnen beschermen op het bouwland. Het weiland, met halflang natuurlijk gras en koeien is een ideaal, voedselrijk '*kuikenland*', ook voor de kuikens van het bouwland. Hier zie je de jonge kieviten met de ouders mooi tussen de koeien scharrelen. Prachtig om te zien.

Behalve kieviten hebben we ook een aantal scholeksters beschermd. Van de 3 nesten is er helaas maar 1 uitgekomen. De kuikens daarvan waren na 2 dagen niet meer te vinden, net als de ouders. We weten niet of en hoeveel kuikens het gered hebben. Bij een wulpenpaar hebben we geprobeerd het nest te vinden maar dat is niet gelukt. Waarschijnlijk is het nest toch verloren gegaan. Wulpennesten zijn erg lastig te vinden.

We weten inmiddels vrij goed waar de weidevogels zitten rondom Steenderen en wij zijn onder de indruk geraakt van de welwillendheid van de boeren en de loonwerkers om samen te werken aan het verbeteren van de weidevogelstand. We overwegen daarom om nog een aantal boeren te benaderen om de weidevogels een 'boost' te geven.

De resultaten van het afgelopen seizoen zijn als volgt.

Van de 46 kievitsnesten zijn er 30 uitgekomen. Van de overige 16 nesten zijn er 7 verloren gegaan door predatie (roofdier), 9 zijn door de vogels verlaten. Dit is een gemiddeld resultaat. Wat de kuikenoverleving betreft zijn we somber. We denken dat er veel kuikens dood gegaan zijn door predatie en door gebrek aan voedsel/water. Bewijs hebben we hiervoor niet. De kuikens zijn moeilijk te volgen.

Dat we meer en meer van die prachtige vogels en hun zang mogen genieten!

Rennie en Ab van der Meer